

תענית ב

משנה מאימתי מזכירין גבורות גשמים?

רבי אליעזר	רבי יהושע	רבי יהודה
מיום טוב הראשון של חג קושי מר' יהושע: הואיל ואין הגשמים אלא סימן קללה בחג, למה הוא מזכיר? תשובת ר' אליעזר: אף אני לא אמרתי לשאול, אלא להזכיר משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו. קושי מר' יהושע: אם כן לעולם יהא מזכיר!	מיום טוב האחרון של חג	העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג - האחרון מזכיר, הראשון אינו מזכיר. ביום טוב ראשון של פסח - הראשון מזכיר, האחרון אינו מזכיר

אין שואלין את הגשמים אלא סמוך לגשמים.

שאלה על המשנה: תנא היכא קאי דקתני מאימתי?

תשובה 1: תנא התם קאי, דקתני: **מזכירין גבורות גשמים בתחיית המתים, ושואלין בברכת השנים, והבדלה בחנוך הדעת** (מסכת ברכות). וקתני: **מאימתי מזכירין גבורות גשמים.**

דחייה: וליתני התם, מאי שנא דשבקיה עד הכא?

תשובה 2: אלא: תנא מראש השנה סליק, דתנן: **ובחג נידונין על המים.** ותנא דתנא **ובחג נידונין על המים, תנא מאימתי מזכירין גבורות גשמים.**

קושי על המשנה: וליתני מאימתי מזכירין על הגשמים, מאי גבורות גשמים?

תירוץ: אמר רבי יוחנן: מפני שיורדין בגבורה, שנאמר (איוב ה: ט) **עשה זבדות עג אין חקר ופלאות עג אין מספר,** וכתוב (איוב ה: י) **הטת מטר על פני ארץ ושדח מים על פני חוצות.**

הסבר התירוץ: מאי משמע? אמר רבה בר שילא: אתיא חקר חקר מברייתו של עולם.

כתיב הכא (גשם) עשה זבדות עג אין חקר,

וכתיב התם (בריאת העולם) (ישעיהו מ') הלא ידעת אם לא שמעת אלהי עולם ה' בורא

קצות הארץ לא יעלה ואלא ידע אין חקר זבדותו,

וכתיב (בריאת העולם): (תהלים סה) מכין הרים ככחו נאמר בגבורה.

שאלה: ומנא לן דבתפלה?

תשובה: דתניא: (דברים י"א) **לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם, איזו היא עבודה שהיא**

בלב - הוי אומר זו תפלה. וכתוב בתריה (דברים י"א) **ותת' מטר ארצכם בעת יורה ומאקוש.**

אמר רבי יוחנן: שלשה מפתחות בידו של הקדוש ברוך הוא שלא נמסרו ביד שליח, ואלו הן:

מפתח של גשמים	יפתח ה' ידך את אוצרו הטוב את השמים ואת מטר ארצך בעתו
מפתח של חיה	ויזכר אלהים את רחל וישמע אלהים אלהים ויפתח את רחמה
מפתח של תחיית המתים	ויפתח כי אני ה' בפתח את קברותיכם
במערבא אמרי: אף מפתח של פרנסה	פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון

שאלה על ר' יוחנן: ורבי יוחנן מאי טעמא לא קא חשיב להא?

תשובה: אמר לך: גשמים היינו פרנסה.

רבי אליעזר אומר מיום טוב הראשון של חג כו'.
שאלה על דעתו: איבעיא להו: רבי אליעזר מהיכא גמיר לה,

מלולב גמר לה
 מה לולב ביום – אף הזכרה ביום.
 מניסוך המים גמר לה?
 מה ניסוך המים מאורתא, דאמר מר **ונטותא ונסכי'א**
 אפילו בלילה, אף הזכרה מאורתא?

תשובה: תא שמע, דאמר רבי אבהו: לא למדה רבי אליעזר אלא מלולב.
2 הבנות במקור לדבר ר' אבהו: איכא דאמרי: רבי אבהו גמרא גמיר לה, ואיכא דאמרי:
 מתניתא שמיע ליה.

הסבר לאחת מהם: מאי היא - דתניא: **מאימתי מזכירין על הגשמים?**

רבי אליעזר	רבי יהושע	רבי	רבי יהודה בן בתירה	רבי עקיבא	רבי יהודה משום רבי יהושע
משעת נטילת לולב	משעת הנחתו	משעה שמפסיק לשאלה כך מפסיק להזכרה	בשני בחג הוא מזכיר	בשני בחג הוא מזכיר	העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג, האחרון מזכיר, הראשון אינו מזכיר. ביום טוב ראשון של פסח - הראשון מזכיר, האחרון אינו מזכיר
אמר רבי אליעזר: הואיל וארבעת מינין הללו אינן באין אלא לרצות על המים. וכשם שארבע מינין הללו אי אפשר בהם בלא מים - כך אי אפשר לעולם בלא מים	אמר לו רבי יהושע: והלא גשמים בחג אינו אלא סימן קללה! <u>תגובת ר' אליעזר:</u> אף אני לא אמרתי לשאול, אלא להזכיר. וכשם שתחיית המתים מזכיר כל השנה כולה ואינה אלא בזמנה - כך מזכירים גבורות גשמים כל השנה ואינן אלא בזמנן. לפיכך, אם בא להזכיר כל השנה כולה - מזכיר. <u>קושי על ר' יהושע:</u> שפיר קאמר ליה רבי אליעזר לרבי יהושע! <u>תירוץ:</u> אמר לך רבי יהושע: בשלמא תחיית המתים מזכיר - דכולי יומא זמניה הוא, אלא גשמים כל אימת דאתיין זמנייהו היא? והתנן: יצא ניסן וירדו גשמים - סימן קללה הם, שנאמר (שמואל א' י"ב) הֲזֹאת קִצְרֵי חֹטִים הִיא וְאִי'.	דתניא, רבי יהודה בן בתירה אומר: נאמר בשני (במדבר כ"ט) ונסכי'א ונאמר בששי ונסכי'א כמפסא - הרי מ"ם יו"ד מ"ם, הרי כאן מים. המים מן התורה. ומאי שנא בשני דנקט - דכי רמיזי להו בקרא בשני הוא דרמיזי, הלכך בשני מדכרינן	שנאמר בששי ונסכי'א - בשני ניסוכין הכתוב מדבר, אחד ניסוך המים ואחד ניסוך היין <u>קושי:</u> ואימא תרוייהו דחמרא! <u>תירוץ:</u> סבר לה כרבי יהודה בן בתירה, דאמר: רמיזי מיא <u>קושי:</u> אי סבר לה כרבי יהודה בן בתירה נימא כוותיה! <u>תירוץ:</u> קסבר רבי עקיבא: כי כתיב ניסוך יתירא - בששי הוא דכתיב.		